УДК 005.745::821.163.41.09(436)

16. СИМПОЗИЈУМ „АНДРИЋЕВО ПИСМО” НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ: ANDRIĆ-INITIATIVE (ИВО АНДРИЋ У ЕВРОПСКОМ КОНТЕКСТУ ГРАЦ 2007–)

(Грац: Институт за славистику Универзитета „Карл Франц”, 17–19. 10. 2024)

У оквиру научно-истраживачког пројекта *Иво Андрић у европском контексту* на Институту за славистику Универзитета „Карл Франц” у Грацу од 17. до 19. октобра 2024. године одржан је 16. симпозијум под називом *Андрићево писмо*. Овај Симпозијум окупио је око 50 научника из Аустрије, Шпаније, Бугарске, Словеније, Румуније, Русије, Србије, Хрватске, Црне Горе и Босне и Херцеговине.

На отварању Симпозијума говорили су руководилац овог пројекта ем. проф. др Бранко Тошовић са Института за славистику Универзитета „Карл Франц” у Грацу, проф. др. Арне Циглер, декан Факултета хуманистичких наука Универзитета „Карл Франц” и проф. др. Наталија Ивановна Клушина, председник Комисије за стилистику Међународног славистичког комитета.

На самом почетку рада 16. симпозијума, Бранко Вранеш представио је зборник *Андрићева публицистика*, објављен 2024. године као резултат научних истраживања и достигнућа прошлогодишњег Симпозијума. Овај зборник, обима од 937 страница, изашао је као 17. књига међународног пројекта Andrić-Initiative.

Пленарно заседање одржано је у здању Дворца морског сјаја из XVI века у коме се у периоду након Другог светског рата налазио и Институт за славистику. Након излагања мр Арна Вониша, који је својим рефератом под називом „Андрићева докторска дисертација ‘Развој духовног живота у Босни под утицајем турске владавине’” отворио пленарно заседање, следила су излагања научника из Аустрије, Србије, Хрватске, Црне Горе и Шпаније. Нарочито се својом иновативношћу и свежином истакао реферат др Мине Ђурић, професора Филолошког факултета Београдског универзитета, о Андрићевом музиколошком писму. Детаљна анализа мелодичности Андрићевог језика, заснована на одличном познавању музикологије и филологије чини рад „Између флауте и харфе: Андрићево музиколошко писмо” изузетно значајним интердисциплинарним доприносом. Такође, пажњу је привукао и рад групе аутора (Јасмина Ђорђевић, Јелена Митровић и др.) „Разоткривање књижевних заоставштина: интегрисање и препознавање именских ентитета и СПАРКЛ за анализу Андрићевих писама”, који су своје линг-

вистичко истраживање засновали на најновијим трендовима у рачунарској лингвистици.

Из богатог, тематски изузетно разноврсног опуса пленарног заседања, за ову прилику истаћи ћемо још и рад Корнелија Кваса „Фикција и истина у Андрићевој приповетки *Писмо из 1920. године*", као и излагање слависте из Мадрида, Франциска Хавиера Хуез Галвеза под називом „Ђупријини прогласи у вишејезичном шпанском контексту".

Разноврсност приступа наговештена радовима на пленарној седници добила је даљи замах у раду четири тематске секције: *Поетика писма*, *Преписка*, *Епистоларне паралеле* и *Лингвистика и стилистика писма*.

Даљи рад Симпозијума одвијао се у секцијама посвећеним поетолошко-компаративним темама и интердисциплинарним приступима, као и лингвистичким аспектима Андрићевог писма. Поетолошко-компаративне теме, изложене у секцији под називом *Поетика писма*, осветлиле су Андрићево писмо у дијалогу са различитим ствараоцима. На пример, поетолошким везама са Милошем Црњанским бавио се Бранко Вранеш у свом раду „Иво Андрић и Милош Црњански у контексту епистоларне лирике", као и Александра Лазић Гавриловић у раду „Андрићеви исписи из Микеланђелових писама и 'тема над темама' Милоша Црњанског". Поетолошки дијалог Андрића и Андрејева осветљен је у излагању М. Панаотовић „Поетолошки дијалог – Иво Андрић, Франциско Гоја и Леонид Андрејев", док је о допирносу „његошологији" говорила Бојана Обрадовић у раду „Допринос И. Андрића његошологији".

Марина Токин и Бранислава Васић Ракочевић у раду „Андрић као читалац" бавиле су се истраживањем преписке Иве Андрића, његових приватних писама упућеним савременицима. У центру овог истраживања нашла су се Андрићева књижевна интересовања: посматрају се његове читалачке навике, ставови о ауторима и делима, књижевној критици, периодици, али и ставови о уметности уопште, које је Андрић кроз преписку исказивао директно или индиректно. Резулатате свог истраживања ове две ауторке посматрале су у саодносу са фазама Андрићевог стваралаштва и пишчевим аутопоетичким ставовима.

Писмом из 1920. године бавила се Ивана Раловић, сагледавајући га кроз различите видове трансмедијалног приповедања. Наиме, Раловић је пратила екранизације, драмске облике, те рефлексе овог дела у књижевности од његовог настанка, па све до прозног опуса Џевада Карахасана.

У оквиру богатог поетолошког приступа у раду овог Симпозијума, издвојићемо још рад Зоране Штрбац „Песничко писмо с Понта – Богу, људима" у оквиру којег се Андрићево „песничко писмо" посматра као епистоларна форма филозофског концепта, те рад Милане Поучки „Спасоносна моћ

речи” који се бави приповетком *Зеко*, то јест калиграфским писмом главног јунака ове приповетке, његовим писањем/кривотворењем, као видом спаса. У том светлу јунак се доводи у везу са самим писцем, и посматра се у саодносу према одређеним елементима пишчеве биографије.

Секције *Преписка* и *Епистоларне паралеле* донеле су занимљива истраживања о везама нашег нобеловца са Медитераном (у раду Д. Францишковић „Медитеран у Андрићевом писму”), Византијом (рад М. Громовића „Андрић и Византија: од историографског писма до хроничарско историјског стила”); стваралаштвом Гетеа (у раду Јасмине Ђонлагић Смаилбеговић „Љубавна писма Гетеа и Андрића”), В. Пиштала (рад Н. Дракулић Козић „Уздарје Владимира Пиштала даровима И. Андрића”), као и са бугарским ауторима (у раду М. Душкове „Кореспонденцията на Иво Андрич с българским автори”).

Лингвистички аспект Андрићевог писма, у оквиру секције *Лингвистика и стилистика писма,* био је предмет радова М. Божић Синчук, Н. Киш, Г. Милашина, С. Новокмета, С. Савовића, О. Војичић-Коматине, Л. Неранџић-Чанде и В. И. Коњкова. Истраживањима ових аутора, представљеним на Симпозијуму, обухваћене су синтаксичке, комуникацијске, стилске и прагматичне особености Андрићевих писама.

У оквиру Симпозијума организована је и посета Андрићевих места, као и пријем код градоначелнице Граца у Градској кући.

Симпозијум је затворен округлим столом под називом „Шта нисам рекао/рекла у реферату”, те је најављен и наредни сусрет, 17. симпозијум, који ће се одржати у Мадриду у периоду од 2. до 5. октобра 2025. године под називом „Андрић виртуелни”.

Мелина Панаотовић[*]
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за славистику
melina.panaotovic@ff.uns.ac.rs

* https://orcid.org/0009-0002-4990-5364